

Innspill til Stortingets familie- og kulturkomite om Prop. 1 (2019-2020)

Dato: 16. oktober, 2019. Kontakt: aslaug.magnusson@spekter.no

Vi lever i akselerasjonens og polariseringens tidsalder og Arbeidsgiverforeningen Spekter (som er den største arbeidsgiverforeningen innen kulturfeltet) mener kunst og kultur bare vil bli viktigere fremover for å styrke vårt demokrati og ytringsmangfold, sikre kunnskap om vår historie og kulturarv, og ikke minst bidra til gjensidig forståelse og aksept for andre mennesker og kulturer.

Vi står overfor endringer som er så fundamentale og skjer i et så raskt tempo, at det er grunn til å slå fast at NRK og norsk innhold og kultur aldri har stått overfor et mer omfattende skifte. Det er viktigere enn noen gang å hegne om vårt fellesskap gjennom sterke, frie, norske kulturinstitusjoner som leverer innhold på internasjonalt toppnivå.

Spekter mener budsjettproposisjonen på flere områder følger opp Kulturmeldingen på en god måte. Både når det gjelder maktspredning til regionene i form av byggeprosjekter ved museer landet rundt, positive ekstratiltak for mangfold og inkludering, samt en storstilt satsning på digitalisering ved Nasjonalbiblioteket og Arkivverket.

ABE-reformen må evalueres

Spekter er enig med regjeringen i at fellesskapets ressurser skal brukes på en mest mulig effektiv måte, og vi er positive til reformer og grep som gir incentiver til mer effektiv drift. ABE-reformen er imidlertid et lite treffsikkert virkemiddel. Den straffer virksomheter med lavt effektiviseringspotensial, og kan bli en sovepute for virksomheter hvor effektiviseringspotensialet er større. Spekter vil i år, som i fjor fremme behovet for en evaluering av ABE-reformen, og med det en gjennomgang av hvilke konsekvenser den har for kultursektoren. En slik evaluering vil samtidig kunne vurdere hvilke tiltak som gir de beste effektiviseringsgevinstene.

Ny finansieringsordning må sikre NRKs uavhengighet

Spekter vil berømme Regjeringen for å ha iverksatt planen for en ny finansieringsordning for NRK. Når NRK nå skal finansieres direkte over statsbudsjettet reiser dette imidlertid en risiko for at allmennkringkasterens redaksjonelle uavhengighet og integritet kan svekkes. Det er positivt at finansieringen skal fastsettes og sikres for tre år, og senere fire år, men mot utløpet av disse periodene vil NRKs integritet og uavhengighet kunne settes på prøve. Dette forsterkes ved at bevilgningene til NRK nå utgjør den klart største posten på Kulturdepartementets budsjett, og derfor vil være særskilt utsatt for politiske diskusjoner om omprioriteringer i statsbudsjettet.

Spekter mener derfor det er behov for å se på strukturelle tiltak som kan bidra til å sikre og styrke NRKs redaksjonelle uavhengighet og integritet. Det bør vurderes om slike tiltak bør etableres i en egen lov.

Tiltak som sikrer mer privat finansiering av kulturlivet

Spekter mener rammebetingelsene for privat finansiering av kulturlivet bør videreutvikles.

Gaveforsterkningsordningen gir mange institusjoner kjærkomne ekstraintekter. Men den gjelder bare gaver, og

ikke sponsorater der det foreligger avtaler om gjenytelser. Det er også slik at ordningen i mangel av skatteinsentiver bare belønner mottakere, og ikke givere.

ABE-reformen gir institusjonene mindre til drift. Tilleggsfinansiering som gir gaveforsterkning kompenserer ikke for denne budsjettreduksjonen, siden slik finansiering er knyttet opp til spesielle prosjekter.

Regjeringen oppfordrer kulturinstitusjonene til å styrke offentlig-privat samarbeid og utvikle nye forretningsmodeller. Et av de mest treffsikre tiltak for å styrke offentlig-privat samarbeid innen kultursektoren er etter Spekters syn skatteinsentiver, som vil stimulere giveren, og ikke bare mottakeren.

Nødvendig med endringer i arbeidstidsbestemmelsene

Det er Spekters oppfatning at en av de største hindringene for mer effektiv drift i offentlig virksomhet, er arbeidstidsbestemmelsene slik disse er nedfelt i Arbeidsmiljøloven.

Spekter mener at arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven må suppleres med Arbeidstidsutvalgets forslag om nye regler for skift/turnusarbeid (NOU 2016:1 «Arbeidstidsutvalget — Regulering av arbeidstid – vern og fleksibilitet»).

I de fleste kunst- og kulturvirksomhetene må man i dag ha avtaler med fagforeninger for å sikre fornuftig drift, for eksempel ved at man gjennomsnittsberegner arbeidstiden over flere uker. Dette kan være hensiktsmessig i tider hvor arbeidspådraget og oppgavene varierer. Det er for eksempel høy aktivitet i tiden før en premiere i teatrene, mens det er lavere aktivitet i andre perioder. I museene er det høyere aktivitet i turistsesongen om sommeren enn på vinteren.

Som Arbeidstidsutvalget har pekt på, kan det i praksis være krevende å få til avtaler som sikrer hensiktsmessige og fleksible arbeidstidsplaner i virksomheter som har skift/turnusarbeid. Dette gjelder også kunst- og kulturinstitusjonene. Arbeidstidsutvalgets forslag om ny lovbestemmelse for skift/turnusarbeid, vil gi arbeidsgiver et større handlingsrom i å lage arbeidsplaner tilpasset helt ordinær drift, og bør derfor gjennomføres. Det kan i sin tur også øke tilgjengeligheten for publikum.

Behov for enklere momsregler i kultursektoren

Spekter var tydelige på at vi ikke kunne gi tilslutning til NOU 2019:11 om Enklere merverdiavgift med én sats. De forenklingsgevinster som oppnås gjennom én felles merverdiavgiftssats forsvare ikke de uheldige virkningene dette vil ha for de bransjer som blir berørt og de fordelingsmessige og samfunnsmessige virkningene av en slik felles sats.

For å sikre et enklere og mer helhetlig regelverk for kultursektoren, mener Spekter at det må innføres en avgiftsplikt med lav sats for scenekunst og musikk. Dette vil gi kultursektoren lavere administrative kostnader og regelverket blir mer oversiktlig og helhetlig. I tillegg unngår man at det oppstår konkurransemessige forskjeller mellom aktører som tilbyr tjenester til publikum i det samme markedet. Museene rapporterer om en klar arbeidsmessig forenkling etter at de kom inn under avgiftsplikten.

Tredelt foreldrepermisjon

Vi registrerer at det ikke er foreslått endringer i tredelingen av foreldrepermisjon, med en lik del til mor og far, og en valgfri del. Spekter hilste tredelingen fra 1. juli 2018 velkommen, og mener den er et viktig tiltak som vil bidra til økt likestilling, både i familien og i arbeidslivet. Vi er derfor tilfreds med at det ikke er foreslått endringer i ordningen.